This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

क्र १२८

हाःचालिता:

Acc. No. ~~2421~~ M-1541
Title - वृषसाधन.
Author - गणेश दैवज्ञ.
Date - ?
Sub - ज्योतिष.
folio - 7 avalible. (2. no. folio missing)
Xerox - 14.

KKSU LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1541
Dist Nagpur

ked 2012

अथ वर्षप्रवेशस्य स्पष्टग्रहाः ॥ स्पष्ट्याः ॥ सुखार्थं पंचांगस्थितेग्रहेभ्यः
चालनमाह ॥ गतैष्यदिवसाद्येन गतिर्निघ्नी खषड्हृता ॥ लब्ध-
मंशादिकं शोध्यं योज्यं स्पष्टो भवेग्रहः ॥ गतैष्यदिवसैर्हत्वा
ग्रहस्य कला विकलादिकां गुण्या खषट् ६० भिर्भाज्या लब्धं फल
कला विकलात्मकं पंचांगस्थितग्रहे यदा गतं अंतरं तदा ऋणं शोध्यं
एष्यमंतरं यदा तदा धनं योज्यं तेन फलेन ग्रहाः स्पष्टाः भवंति ॥ व
क्रगतिग्रहस्य राहुकेत्वोः चलनं मार्गगतिग्रहापेक्षया विपरीतं
ज्ञेयं उदाहरणं वर्षप्रवेशवारादिकमध्ये २।१२।१८ अवधिस्थवा
रादिना २।१३।५९ शोधिते जाता चालनांकाः २५८ २२ अनेन ग्र

दक्षिणदिक्स्वामी ॥ रात्रिबली ॥ वायुप्रकृतिः ॥ शीतलस्वभावः ॥ समोदयी ॥ म्हपिरा
शि खंडितशब्दः ॥ सुद्धिभूमिचाणि कांतिरहिता ॥ अल्पपुंसंगा ॥ अल्पप्रसवा
चा ॥ सौम्यराशिः ॥ श्लथांगा ॥ अपतुलराशिः ॥ पुरुषराशिः ॥ नानाविध
वर्णः ॥ समोदयः ॥ उस्नः ॥ पश्चिमदिक्स्वामी ॥ वायुराशिः ॥ चिक्कणः ॥ अबो
नः ॥ निःशब्दः ॥ वनचारी ॥ अप्रजः ॥ अल्पस्त्रीसंगश्च ॥ शूद्रवर्णः ॥ क्रूर ॥
दिवाबली ॥ द्विचरणः ॥ समांगः ॥ अथ वृश्चिकराशिः ॥ स्थिरसंज्ञो
शुभ्रवर्णः ॥ स्त्रीराशिः ॥ जलराशिः ॥ उत्तरस्वामी ॥ रात्रिस्वामी ॥ निः
शब्दः ॥ बहुचरणः ॥ कफप्रकृतिः ॥ समोदयः ॥ जलचरः ॥ बहुस्त्रीसंग ॥
बहुप्रजश्च सौम्यः ॥ चिक्कणतनुः ॥ ब्राह्मणवर्णः ॥ ८ तादृशो वृश्चिक
राशिः ॥ पुरुषराशिः ॥ सुवर्णकांतिः ॥ पर्वतचारी ॥ समोदयः ॥ महाश
ब्दः ॥ दिवाबली ॥ पूर्वदिक्स्वामी ॥ दृढांगः ॥ कांतिरहितः ॥ पीतवर्णः ॥ क्रू
रो ॥ उस्नः ॥ अल्पप्रजः ॥ अल्पस्त्रीसंगश्च ॥ चरस्थिरद्विस्वभावः ॥

ल्प

द्विचरणः॥ तत्रापि पूर्वार्द्धे द्विचरणत्वं॥ उत्तरार्द्धे द्विपदत्वं॥ अथ मकरराशिः
प॰।ह॰।चरः॥ भूमिराशिः॥ अर्द्धराद्धु दक्षिणदिक्स्वामी॥ स्त्री राशिः॥
चारी पिंगटः॥ सौम्यः॥ भूमि~~राशि~~ः॥ पूर्वार्द्धे चतुष्पदत्वं॥ उत्तरार्द्धे जलच
रत्वं॥ अथ कुंभः॥ कुंभः पदीन इती॥ चरणहीनः॥ पुरुषराशिः॥
दिने दिवाबली॥ मध्यसंगम संगमप्रसवः॥ स्थिरः स्थिरराशिः॥ कुबेरः॥
मिश्रवर्णः॥ दिनचारी॥ वातराशिः॥ चिक्कणः॥ उष्णः॥ अर्द्धस्वरः॥
तुल्यप्यातुः॥ समवातः॥ पित्तकफप्रकृतिः॥ बभ्रुवर्णः॥ पश्चिमस्वा
मी॥ विषमोदयः॥ क्रूरः॥ ब्लयोगः॥ अथ मीनः॥ चरणरहितः॥ च
रणहीनः॥ स्त्रीराशिः॥ कफप्रकृतिः॥ जलराशिः॥ रात्रीबली
राबद्धे रिहितः॥ पिंगलवर्णः॥ चरास्थिरद्विस्वाभावः॥ जलच
रराशिः॥ चिक्कणः॥ अल्पसंतत स्त्रीसंगोल्पसंततप्रसवश्च॥ श्रोमणवर्णः॥

उत्तरस्वामी विषमोदय: श्लथांग: एवं मिनराशि:॥ धरांबुनोरग्निस
मीरयो: च वर्गे सुहृत्वं परतोरिभाव:॥ चापांत्य भागस्य चतुष्पदत्वे
मेषंस्य गांत्येच जलेचरत्वं॥१४॥ धरांबुनोरग्निरिति पृथिविराशि
जलराश्यो: वर्गेमित्रत्वे एवं अग्निवायुराश्यो वर्गेमित्रत्वे ज्ञेयं वैपरीत्या
शत्रुभावा एतदुक्तं भवति पितापुत्रयोश्च स्त्रीपुरुषयो: स्वामिसेवकयो॥
रन्यो:र्वा यस्य कस्यापि मैत्री विचारे पृथिवि जलराशि संबंधे मित्रत्वंक
व्योमाग्निराशि जलराशि संबंधे मित्रत्वं वाच्यं अन्यथा शत्रुभाव: एवं
राशि स्वरूपक अथानंतरं धनुर्मकरयो: स्वरूपविशेषं सिंहावलोकन
न्यायेन॥ चापेति धनुष: अन्त्य भागे चतुष्पदत्वं मकस्योत्तर भागे जल
चरत्वं पित्तानिलौ धातुसम:

5

कफी च विशेषतः स्त्रिभीः उद्दे नियाः राजन्य विट् शूद्र धरामसश्च स
र्षफलं राश्यनुसारतः स्यात्।। पित्तानिलौ धाविति। मेषः [illegible] पित्तं वृषः
वायुः मिथुने वातपित्तकफात्मकः कर्कः कफी सिंहः पित्तं कन्या वायुः
तुला तु समः वृश्चिकः कफी धनु पित्तं मकरः वायुः कुंभो धातुसमः

अथ वर्षसाधनार्थं वर्षप्रवृत्तिः गतासमाः पादयुताप्रकृति २१
घ्नसमागणात्॥ खवेदाप्तपघटीयुक्ता जन्मवारादिसंयुताः १ अ
ब्दप्रवेशो वारादिसस तष्टेत्र निर्दिशेत्॥ शिवैश्चोद्धः स्वस्वाद्धी
दुलवाप्यः स्वाग्निशेषितः॥ गतासमाः गतवर्षाणि तद्यथा
जन्मकालिकःशकः वर्त्तमानशकात्शोध्यः॥ शेषं गतसमाः
पादैर्युत्ताः स्वचतुर्थांशेनयुताः कार्याः प्रकृतिरेकविंशतिः
तघ्नः तेनगुणितः॥ यः समागणः वर्षगणः तस्मात्खवेदाप्तः
४० घटीयुक्तः चत्वारिंशद्भक्तात् वारादिपलब्धं तेनच

गतवर्षसमूहः १००८ अष्टशता ८०० भक्तः
जन्मवारादियुतः सप्तनष्टः वर्षप्रवेशः स्यात्

कालिक

तु थीशाप्युक्तसमाः युक्ताः कार्याः ततो जन्मवारादि जन्मेंवारर
ष्टघटीपळैः युक्ताः कार्याः ऊर्ध्वांकः सप्तनष्टः ७ सप्तभक्तः
यच्छेषं तत् अत्रास्मिन्वर्षे वर्षप्रवेशे वारादिकं वारघटीका
पलात्मकं निर्दिशेत् ॥ अत्र वर्तमानो वारो ज्ञेयः अथ तिथि
साधनं ॥ शिव ११ घ्नोद्धः खखाद्रीदुलवाढ्यः १७० खाग्निशो
षितः जन्मवारान्वितः तत्र तिथावब्दप्रवेशनां ३ अब्दः गतव
र्षाणि ॥ शिव ११ घ्नः एकादशघ्नः ॥ खखाद्रींदु १७० लवाढ्याः युक्तः कार्यः ॥ जन्म
तिथ्यान्वितः शुक्लपक्षमारभ्य जन्मकालीनवर्त्तमानतिथिभिरन्वितः
युक्तः ॥ खाग्नि ३० शेषितः ॥ त्रिंशद्भक्तः ॥ तस्माच्छेषितः तिथोऽब्दप्र

तः सप्तनष्टः उदाहरणं गताब्दाः ३६ सप
पार्द्ध १८ स्वार्द्ध स्वकीय अर्द्धेन सहितं प

जन्मवारादि: ११।१२।२७।आयुक्तं ५५।३१।१८
प्र

वेशानं वर्षप्रवेशानं भवति अस्यांतिथौ अब्दप्रवेशानं भवति॥ अत्रतिथौ
नियमोनास्ति॥ कदाचितपूर्वतिथौ च भवति॥ अत्रवारस्यैव प्रमाणं॥
तिथित्रयमध्ये यास्मिन् तिथौ पूर्वानीतवारो भवति स एव वर्ष
प्रवेशतिथी ज्ञातव्य:॥ अथोदाहरणक्रम:॥ तत्रादौ जन्मसमये शाक:
संवत् १६४८ शालिवाहनशाक: १५१३ माघशुद्ध प्रतिपदि बुधे
घटी ३९ श्रवण नक्षत्र घटी ५४ अस्मिन् शुभदिने सूर्योदयात्
गत घटी ३७ पळे ५३ तथा रात्रिगत घटी १३ पळे १३ जन्माक्षमा
८।३० देशांतर योजनानि धनानि ३० सूर्य: १०।७।२०।१६ जन्मलग्नं
१।१०।५३।५० अथ वर्षप्रवेशस्योदाहरणं॥ तत्र जन्मशाक: १५१३

ॐ परिसप्तष ४।३१।१८ ज्ञातं वर्षप्रवे
श वारादि:

पादे म धं स्वार्द्धं जन्मवारादि संयु
स्वपादेन सहितं जातं ४५ ३ अर्द्धं स्वार्को

८

वर्तमानशाकः १९५५।०शोधितः शेषांकप्रमितो गतचक्रगणः ४३७१८
कविंशतिभिर्गुणितो जातो ये १८०००।।अपंचलाणि रोहृतो
लं व्यघटिकात्मकं १९८२५।३०। खचतुष्पाशियुक्तं सैमोगणे १५४
१९५।० घटिषु युक्तं जातं ५८६।३२४।२५।३०।। एतज्ज्ञानं वारादिनाः ५/
३७।५३।१ युक्तो जाता

८

यमंकः ५१।१२।१८।३०।ऊर्ध्वांके सप्ततष्टे शेषं वर्षप्रवेश
वारादिः १।२।१२।१८।३०।अथ तिथ्यानयनं॥ गतवर्ष
गणः ३७।९ एकादशगुणितः ४०७ अत्र संसप्तत्यधि
कशतभागेणै।२ युक्तः ४०९। एवं जन्मकालीन
शुक्लप्रतिपदमारभ्य वर्तमान तिथिः २१ जाता
वर्षप्रवेशो कृष्णपक्षे षष्ठी अस्यां तिथौ पूर्वानि
तवारो नास्ति अत्र ग्रिम तिथौ वर्तते इति कारण।

तू ॥ अस्यां तिथो २१ एवमुक्तः २२ जाता कृ॰ पक्षसप्तमी ज
त्रा स्मिन्मासे जन्म भवति तस्मिन् मासे वर्षप्रवेशो
भवति कदाचित् जन्ममासात् पूर्वमासे ऽथवा
ग्रिम मासे भवति तच्च प्रमाणं वक्ष्यति ॥ जन्मकाली
न रविरासह तुल्यो ~~भवति~~ रविः यस्मिन्मासे भवति
स एव वर्षप्रवेशो ज्ञेयः ॥ संवत् १९८५ शाकः १५५०
माघ कृ॰ सप्तमी ७ चंद्रे घटी ५७ पल ३९ हस्तनक्ष

त्र घटी १७ पला नी २८ सुकैमी योग घटी २७ पळ २८ अ
स्मिन् दिने सूर्योदयात् गत घटिषु १२।१८।३०। वर्षी
३८ प्रवेशः अथै तत् वर्षप्रवेशमानमाह ॥ तत्का
लोर्कौ जन्मकाल रविणा स्याद्यतः समः ॥ सएवमा
सो विज्ञेयः वर्षवेशो बुधैः स्मृतः ॥ यतः यस्मात्कार
णात् तत्काले वर्षप्रवेशसमये करणोक्त रित्या
साधितः सूर्यः जन्मकालीन रविणा समतु चो

13

रास्यं-राकाला॥ विकलात्मको भवति षड्दमे नवषिञ्वेन्नासमयेञ· णे
अस्योदाहरणमग्रे अङ्कस्थले गणेशो दैवज्ञः संवृतता

KKSU LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-1541
Dist. Nagpur

```
[OrderDescription]
,CREATED=05.10.20 16:09
,TRANSFERRED=2020/10/05 at 16:11:51
,PAGES=14
,TYPE=STD
,NAME=S0003878
,Book Name=M-1541-VARSHSHADHAN
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,
```